

XVII PREMI PIRINEU
DE NARRACIÓ LITERÀRIA

Dotat per l'Ajuntament d'Organyà

PARAULES DE PLUJA

Jordi Puig Garcia

Primer premi

ORGANYÀ

Una ràfega de vent gèlid va fer que apartés la mirada del quadern que subjectava amb les mans.

Em vaig estremir. Recolzat a l'escorça d'un roure vell, divisava un cel tapat que amb prou feines il·luminava la vall que s'estenia al nord, més enllà del llindar que separa Catalunya de França. Vaig fer un darrer cop d'ull al que havia redactat i, amb un sospir, vaig negar amb el cap tot tancant el quadern d'un cop sec. Havia avançat durant sis dies per aquell terreny que coneixia pam a pam des de la meva infància, alternant hores de camí amb estones de meditació que més tard procurava plasmar en el paper. No obstant, en aquella ocasió una desídia impròpia de mi no em permetia contagiar-me de la immensitat del sol brillant sobre el fullatge dels arbres a l'alba, ni de l'escarlata crepuscular que envaeix el capvespre, just abans de l'arribada de les tenebres, ni tampoc de l'olor incomparable de terra humida després d'una nit de pluja, ni de tots els sons i silencis inquietants, perfectes, que uns anys enrere m'haurien fet flotar en un oceà embravit d'inspiració. Ni tampoc no em permetia ser conscient d'aquella màgia que, secretament, sembla acompanyar els excursionistes quan avancen sols durant dies per la muntanya.

Vagava per aquells paratges sense ruta, sense cim o poble que em servissin d'objectiu. Reconec que, de la mateixa manera que succeïa a la meva vida, caminava per caminar, maleint les meves pors i els meus dubtes, allunyant-me amb cada pas no realitzat dels vestigis d'una època que semblava enfonsar-se com un castell d'arena exposat a l'huracà.

Es podria dir que em sentia buit. La meva feina de tota la vida ja no m'omplia, els meus somnis m'evitaven o es perdien en una realitat molt més espinosa del que la meva raó havia albirat feia molt de temps. Tampoc no hi havia intenció dins meu d'apostar per una nova companya de viatge, malgrat enyorar el sentiment profund en algunes ocasions. En certa manera, m'inquietava sentir la impotència d'aquella persona que anhela despertar de nou davant del món, quan ni tan sols no s'atreveix a obrir els ulls.

L'eco dels trons començà a sonar per la vall pirinenca. Neguitós, em vaig

alçar i vaig recollir el meu equipatge. En un altre moment de la meua vida, hauria fet front a la tempesta que s'aproximava, m'hauria fos amb l'esperit de la pluja de la mateixa manera que hauria lluitat contra les contrarietats de la meua situació actual, però en aquella ocasió vaig ser covard i vaig optar per aproximar-me al refugi més proper que recordava. Es trobava a poc menys d'una hora, i a la comarca se'l coneixia amb el nom de *Bolet del Pirineu* per la seva estructura força original de dos plantes de fusta amb un casquet com a teulada que pretenia emular un bolet típic de la regió. Restaven encara unes quantes hores abans no es fes fosc quan vaig arribar-hi. Tenia la tempesta just a sobre, per la qual cosa em quedaria al refugi fins que es fes de dia. Aquest refugi d'aparença exclusiva seria una aturada en el camí, si és que el meu deambular desconcertant mereixia rebre aquest qualificatiu.

En creuar la porta, vaig sentir un calfred. Vaig haver d'habituar els ulls a la foscor abans de poder visualitzar l'estança en què em trobava. Únicament hi havia una taula al centre i diverses cadires, amb unes escales al fons que conduïen al pis superior. L'olor a humitat impregnava les parets. Vaig tossir, però el soroll de la pluja colpejant virulentament la teulada de dalt va ofegar-ne el so gutural. Vaig deixar la motxilla a un costat i em vaig aproximar a la taula, on hi havia dos llibres, l'un al costat de l'altre, col·locats simètricament a l'eix de la taula. Feia temps que havia perdut aquella guspira d'inquietud vers el gènere literari, que en els meus somnis de joventut havia esdevingut el motor que feia funcionar la meua existència.

Vaig encendre una espelma i la meua expressió canvià repentinament. Em vaig quedar atònit.

Els dos llibres duïen el mateix títol, *Biografia d'Eudald Rendà i Bages*. Casualitat o no, aquesta denominació es corresponia amb el meu nom i cognoms. En cap dels manuscrits no hi figurava l'autor i, tot i que en un primer moment vaig pensar que es tractava de dues còpies de la mateixa obra, el cert és que les dues caràtules eren diferents. En el primer dels llibres, s'apreciava aquest mateix refugi, vist des de dins, amb la imatge de les escales al fons, buit i amb diversos fils de llum tènue que es filtraven pels finestrals de la paret oposada a l'entrada i que descobrien les ombres de l'interior. Vaig mirar-lo uns instants fixament a través del títol·lar de l'espelma, i tot seguit vaig disposar-me a observar el segon llibre, la imatge del qual era viva i càlida, curulla d'uns matisos i formes exageradament suggestius; com si es

tractés d'un Van Gogh, en aquesta portada s'accentuava la realitat que envolupava el *Bolet del Pirineu*, aquest cop des de la seva vessant externa, lluint una intensitat que quasi bé feria els meus sentits.

Una alenada de vent va obrir la porta de bat a bat i per un moment la caputxa del meu anorac va cobrir-me el rostre per complet. L'espelma es va apagar i vaig quedar-me a fosques, per la qual cosa em vaig acostar a l'entrada i vaig tornar a tancar la porta. A l'exterior, la tempesta, lluny d'amainar, havia convertit el bosc en un paratge llòbrec. Vaig encendre diverses espelmes per a poder llegir els dos llibres, tenia moltes hores per endavant i, al contrari que els dies precedents, la recança havia donat pas a un interès i una inquietud incipients.

Vaig agafar la biografia en què apareixia el refugi per dins. Vaig tornar a resseguir la portada amb mirada inquisidora, com també el contorn de les lletres del meu nom. No obstant, en una de les parets que sortia a la imatge de l'interior, s'hi veia quelcom diferent. Em vaig aproximar bé a la flama tot adonant-me que ara s'hi apreciava la silueta d'una persona. En fixar els meus ulls en els seus, vaig llançar el llibre sobresaltat, i aquest es diposità al peu de les escales, entreobert. Una gota de suor freda em relliscà pel front. Encara sense recollir-lo i amb la respiració agitada, vaig alçar lentament la mirada i vaig repassar tots els racons del refugi.

I el vaig veure. Vaig veure aquell mateix home del dibuix de la portada del llibre a la paret, observant-me sense parpellejar en cap moment, fent gala d'una mirada inescrutable, glaçada per uns ulls de gel que penetraven tot el meu ser d'una manera adusta, sense cap lleugera temptativa d'ablanir el semblant, ni tan sols per cortesia.

I, malgrat tot, inversament al que sospitava, la seva presència no em va transmetre una gran inquietud, tot i que sí que m'infonia respecte.

Anava a parlar-li, però se'm va avançar ell.

-Quin és el teu somni més gran? -Va preguntar-me. La seva veu sonava serena. Abans de donar-li una resposta, vaig centrar-me a interpretar el seu esguard, perquè em resultava contradictori. Per una banda, denotava una seguretat colossal, infinitament superior a la meva, colpida d'orgull, mentre que, per l'altra, s'emmotllava a mi i semblava fer-se càrrec de l'afflicció interna que havia dominat la meva existència durant els últims mesos, no recordo des de quan amb exactitud.

PARAULES DE PLUJA

-Qui ets? –Vaig dir-. Un excursionista? –Vaig afegir.

Es mantingué immòbil. Les seves faccions eren suaus però immutables. Vaig esperar uns segons abans de fer una nova temptativa.

-No em pots dir qui ets? Quant fa que ets aquí?

Tampoc no vaig obtenir cap resposta, i no em vaig atrevir a aproximar-m'hi més.

-Quan he arribat, no t'he vist –vaig insistir-. Potser t'estaves al pis de dalt?

El vaig observar de nou una estona i, ara sí, vaig avançar diverses passes fins a situar-me just davant d'ell.

-Ser escriptor –li vaig dir finalment, arronsant les espatlles, en veure que cap de les meves qüestions no obtenia resultat-. El meu somni és ser escriptor.

-Respon: què fas tancat en aquest refugi? –Va prosseguir aleshores.

-És per la tempesta –vaig comentar-li-. Jo em dic Eudald, com et puc anomenar a tu?

-En aquest cas, si vols escriure, descriu la tempesta –va sentenciar.

Vaig titubejar un instant però no vaig respondre.

-Si el teu somni és escriure, què fas aquí aturat? Escriu! –Va ordenar.

-No estic en un bon moment. No aconseguixo escriure allò que pretenc –vaig reconèixer-li-, no ho sento a dins, fa dies que ho provo, però és la meva vida, que decau i no sé com aturar-ho. M'he desviat del meu camí, i no sé cap a on em dirigeixo, ni tampoc per què.

-Vés a descriure la tempesta.

-Què? –Vaig dibuixar una expressió d'incrèdilitat.

-Descriu la tempesta –va repetir.

-Però per què? Per què precisament la tempesta? –Vaig interrogar-lo alçant el to de veu.

-Després torna –afegí.

Durant uns minuts, no vaig fer cap gest que denotés que accediria a la seva petició. Vaig limitar-me a caminar per dins del refugi, a recollir el llibre que havia quedat a prop de les escales i a dipositar-lo al costat de l'altre, a ordenar el meu equipatge, a menjar alguna cosa i, mentrestant, a observar-lo de reüll per tal de no perdre'l gaire temps de vista.

PARAULES DE PLUJA

-Aquestes biografies... –vaig començar-. D'on dimonis han sortit? ¿Com és possible que duguin com a títol la meua pròpia identitat?

L'home no em va respondre. Vaig aguantar uns instants la respiració. El silenci tan sols era trencat per la pluja i els trons, i l'estança quedava il·luminada de tant en tant per la irrupció d'algun llamp. Vaig mirar el seu rostre gèlid i vaig desistir de fer-lo parlar de nou. Llavors vaig caminar fins la porta i vaig obrir-la. Ja era quasi de nit, però encara era possible endevinar les formes dels arbres movent-se amb el vent, ocultant i descobrint les siluetes de les muntanyes al fons.

"I per què no?", vaig resoldre repentinament. Vaig agafar la meua motxilla i dues espelmes i vaig pujar escales amunt fins al pis superior, disposat a obeir les ordres de l'home. En el fons, escriure no pot ser mai un mal consell per a un autor. En aquella nova sala, no hi havia ningú més. Era un lloc més il·luminat i amb major sensació d'amplitud, el lloc idoni on poder estendre el sac de dormir. A la vora d'una finestra hi havia una tauleta estreta i també un tamboret petit on podia asseure'm. No era gaire còmode, es tambalejava, però descriure una tempesta tampoc no podia comportar-me gaire temps.

Em va enfurismar que no fos així. Dues hores sense bellugar el llapis sobre el paper, sense que res del que es distingia rere el vidre em provoqués un sentiment digne de ser traduït en paraules. Finalment, vaig redactar unes quantes línies sense pensar gaire en el que pretenia transmetre.

Si prenc com a referència el marc de la finestra, auguro indicis d'irrealitat entre esquinqalls de núvols que s'arremolinen al voltant de la meua llar, perseguint-me amb retrunys i descàrregues que sotgen els meus sentits i contrauen cadascun dels músculs del meu cos, com si gemecs i lamentacions del més enllà m'arrossegessin vers una espiral de manca de sentiment que m'obliga a jurar-los fidelitat ad eternum.

Un cop enllestit el paràgraf, em sentia preparat per a ensenyar-lo a aquell home. Potser ara que havia descrit la tempesta es dignaria a respondre algun dels interrogants que li havia formulat.

-Llegeix-lo en veu alta –va demanar-me.

Vaig dubtar una mica però ho vaig fer.

PARAULES DE PLUJA

-Digues, què penses del que has escrit? –Va preguntar-me.

-Que puc fer-ho molt millor.

-Aquesta afirmació me la podries haver dit de tot allò que ja has escrit i del que escriuràs durant la teva vida. No em serveix, ni tampoc no et serveix a tu.

-No té un objectiu clar –vaig proposar.

-Ni el tindrà mentre no el tinguis tu –va rematar-. Sigues sincer, ¿creus que has captat l'essència de la tempesta?

-Suposo que no –vaig reconèixer.

-Només ho suposes? Llegeix de nou en veu alta el que has escrit, i acte seguit explica'm què és allò que es desprèn de les teves paraules.

Li vaig fer cas, vaig llegir les meves frases de nou, i em vaig quedar pensant en la seva pregunta.

-Tristesa, desmotivació... –vaig indicar-li amb un to poc segur.

-Avorriment o llanguiment em semblen millors adjectius, fins i tot col·lapse o desencant. Digues, ¿és això el que et fa sentir la tempesta, o és això el que sents tu, exclusivament tu, sigui quin sigui el motiu del teu relat?

No vaig respondre-li, sinó que vaig limitar-me a assentir amb el cap, submís.

-Qui ets? –Em vaig atrevir altra vegada-. Ets escriptor? Has escrit tu aquestes dues biografies? De què em coneixes?

Com abans, el seu rostre romangué impassible, i vaig riure sacsejant el cap. De sobte, em vaig adonar que era el primer cop que reia així d'ençà d'uns quants mesos. En fer-ho, vaig sentir una estranya connexió amb l'home sense respostes.

-Com pretens sentir la tempesta des d'una finestra? –Inquirí contrariat-. És que no te n'adones?

Aquelles paraules van despertar quelcom semblant a un *insight* en mi. Després de llarg temps, vaig mig entendre el que m'estava succeint.

-No ho comprens encara, encara no –va advertir-me amb certa cadència compassiva en el seu to, com si els seus ulls llegissin els meus pensaments o endevinessin les meves preocupacions més recòndites-. Veig que no estàs preparat per a arriscar-te, Eudald, per a descobrir la vertadera tempesta.

Anava a respondre-li, però vaig dubtar.

-Fes una aturada en el teu camí –va dir-me-, en el mundà i en l'espiritual,

PARAULES DE PLUJA

queda't tot demà o uns quants dies més al refugi, només uns dies. És clar que ho necessites. Fes d'ell la teva fortalesa. Però no oblidis que el refugi no et curarà, el que et curarà és sortir del refugi.

-I com ho faig?

-Aprèn a sentir la tempesta i sabràs guiar-te en el teu camí, qui sap si un de nou. Llegeix.

Vaig restar en el meu lloc i ens vam quedar en silenci. La pluja s'intensificava.

-Llegeix les dues biografies. Aquesta nit.

Després d'aquelles paraules, ja no em va dir res més, de tal manera que vaig recollir els dos llibres i em vaig acomodar a la planta de dalt, a tocar de la finestra.

Vaig començar a llegir la primera de les dues biografies, la que tenia com a portada l'interior del *Bolet del Pirineu*. En pocs minuts, vaig adonar-me que en aquell volum hi havia la meua vida amb tots els pèls i senyals, des dels meus primers dies en aquest món fins als meus secrets més inconfessables, aquells que, amb els anys, havia arribat a pensar que desapareixerien en la meua memòria per a no tornar a veure la llum mai més. Eren les tres de la matinada quan vaig acabar la primera de les biografies, que m'havia sorprès per mantenir detalls que ni jo mateix no recordava. ¿Qui hauria pogut narrar amb tanta exactitud la meua vida? Era tard i estava mort de son, però vaig optar per llegir el segon exemplar, el que contenia una imatge tan meravellosament viva de l'exterior del refugi. Vaig descobrir a les poques pàgines que no només es diferenciava de l'altra història pel seu contingut, sinó que literàriament era d'una qualitat superior. Cadascuna de les frases em transmetia sensacions que no havia experimentat des de feia molt de temps, amagades ben a dintre meu. L'argument era semblant i, com en l'altra biografia, estava redactada en primera persona; s'explicava la història de la meua vida, però en aquesta ocasió no es mencionaven únicament les situacions per les quals jo havia passat, sinó que, en cadascuna d'elles, es feia al·lusió a allò que hauria desitjat fer o dir en cada moment i que no ho havia dut a terme.

Vaig concloure la lectura a les set del matí. La tempesta no s'havia aturat en tota la nit i el seu final encara no es deixava entreveure. Em queia el cap, però abans de descansar unes hores, vaig agafar els dos llibres i vaig comparar algunes escenes que m'havien marcat durant anys, fragments que sens dubte em

provocaven penediment. La primera d'elles versava sobre el dia que vaig rebutjar, o més ben dit que no vaig saber acceptar, la millor oportunitat que se m'havia presentat a nivell laboral, el meu somni. A la primera de les biografies, apareixia el següent:

El setè dia després de la meva estança a Praga, vaig rebre una trucada que em va deixar atònit. Tenia una oferta de feina per part d'una gran editorial per a realitzar llibres de viatges, amb totes les despeses pagades. M'instaven a decidir-me i firmar el contracte, però contràriament als meus desitjos, vaig demanar-los una mica de temps per a prendre la decisió. Quan vaig tornar a trucar-los, una setmana més tard, i els vaig preguntar quins països hauria de visitar per a dur a terme la meva tasca, vaig notar en la veu del director de l'editorial que l'oferta ja no era tan segura. Més endavant, em van confirmar que aquell lloc de treball no seria ocupat per mi perquè un nou candidat responia millor al perfil que requerien.

A la segona d'elles, la descripció versava de la següent manera:

Encara podia sentir dins meu la fascinació inherent a una ciutat com Praga quan una trucada que podia canviar el rumb de la meva existència em va agafar desprevingut. Una editorial de renom pensava comptar amb mi per a desenvolupar una col·lecció de literatura de viatges. Tenien diverses destinacions preparades per a mi, em van explicar, però tot i que aquesta novetat comprenia gran part dels meus anhels, em vaig mostrar excessivament cautelós vers un canvi que trastocava la tranquil·litat dels meus dies. Vaig respondre'ls que em deixessin una mica de marge per a prendre una decisió, coneixedor que en el meu interior un sí rotund i una il·lusió desbocada eliminarien qualsevol temptativa per part meva de sabotejar aquella proposta per qualsevol por oculta. Si més no, aquella dosi d'avversió al risc em va jugar una mala passada i, quan finalment vaig despenjar el telèfon per a fer les primeres passes d'un nou futur, un altre individu havia estat més ràpid que jo i ocuparia un lloc de treball que finalment s'esvairia per a mi.

Em penedia tant d'haver deixat escapar aquella opció! Vaig passar unes

pàgines en cadascun dels llibres, i em vaig aturar en un altre punt d'indecisió referent a un amor secret que mai no arribà a concretar-se, quelcom que vaig arrossegar durant molts anys, qui sap si fins a l'actualitat. La biografia en què es veia l'interior del refugi considerava aquesta situació tal com es mostra:

Coneixia la Judit des de feia molts anys. Havíem compartit tardes i nits en un mateix grup d'amics, i ara que ella marxava a l'estranger, em sentia trist, decaïgut. L'havia estimada en secret i, pel que ella va deixar entreveure en aquell comiat, també hi havia hagut quelcom en mi que l'havia inspirada en silenci. Malgrat això, l'adéu va ser discret, li vaig desitjar sort allà on anés, i tot seguit vaig tornar a casa, conscient que acabava una etapa de la meua vida.

Vaig negar amb el cap. L'obra que dibuixava el refugi des de l'exterior, per la seva part, escrivia el següent:

L'instant fatídic, aquell que podia canviar-ho tot per a bé o per a mal, es presentava finalment davant meu. Tenia la Judit just en front, la seva imatge era com el disseny de la meua salvació, sabia que el meu futur passava per ella. No obstant, estava aclaparat per allò que hauria pogut ser i no va ser. La vaig mirar fixament als seus ulls celestes, i ella va mirar-me a mi. Era el moment de dir-li adéu, qui sap si tornaria a veure-la algun dia. Les nostres mirades es van creuar i, per sorpresa per a mi, vaig albirar a la seva expressió que aquell foc que s'amagava al meu interior era compartit, i que potser ho havia estat des de sempre. Vaig mirar els seus llavis, i després els seus ulls, i els seus llavis novament, en segons, en silenci, en el nostre silenci més eloqüent. Vaig aproximar-me una mica a ella, tímidament, amb tosquetat, però en comptes de fer-li un petó, d'abraçar-la, en comptes de fondre'ns l'un amb l'altre en un esclat de desig que duia anys forjant-se, li vaig acariciar suaument la galta i li vaig desitjar que tingués un bon viatge, fent gala del meu millor somriure, i en acabat vaig sortir del seu jardí i vaig dirigir-me al cotxe, entre les llàgrimes més tristes que mai no he vessat.

Havia plorat tant en el passat per la Judit, que aquest cop vaig riure

PARAULES DE PLUJA

interiorment. Vaig notar els músculs entumits, vaig ubicar la meva vista més enllà de la finestra i vaig deixar que m'envaís la nostàlgia. Quin despropòsit, perdre el que podria haver estat l'amor de la meva vida per la por a un gest, o per la por a una paraula, tan sols una, que tal vegada seria suficient per a que tots dos ens sinceréssim. Hauria estat tan fàcil, i tot i així ho vam complicar. Per desgràcia, mai no vaig tenir l'oportunitat d'experimentar un sentiment com aquell, vaig deixar fugir el moment i ja no vaig poder fer-me enrere. Volia seguir llegint, però no podia més. L'esgotament em va envair i vaig tombar-me per a dormir unes hores, aliè a la pluja i als trons, immers en un silenci suprem, el meu silenci.

Em vaig despertar cap al migdia. Vaig necessitar fer un cop d'ull al rellotge perquè havia perdut la noció del temps. La pluja era més intermitent i a través de la finestra va penetrar l'olor inconfusible d'herba humida que durant uns segons em va fer vibrar de la mateixa forma que quan s'està bojament enamorat. Vaig mirar-me les mans. Què m'acabava de succeir? ¿Què era aquella sensació perduda, què era aquell amor vers la majestuositat del món que envolupava els meus sentits?

Vaig agafar els dos manuscrits i vaig baixar a la planta inferior. Després d'un petit pisolabis, em vaig adreçar a l'home.

-Avui somric –li vaig dir.

-Això és perquè has recuperat una part de tu que tenies arraconada –va contestar. El seu rostre era tan impertorbable com ahir, però dins meu hi havia un sentiment nou i, he de confessar-ho, considerava la possibilitat de fer-li una abraçada.

-He llegit les dues biografies –li vaig comentar.

-Ho diuen els teus ulls. Què has entès? –Em va preguntar.

-Que els meus grans errors, aquells que podrien haver redirigit el meu camí de la millor manera, no provenen de coses que he fet, sinó de les que he deixat de fer.

-Cap a millor o cap a pitjor, qui pot saber-ho! –Va apuntar-. I digues, si les senties, per què no les vas fer?

-Per por, suposo. O per covardia.

-Per por i per ignorar el teu cor. Perquè ell no et va enganyar en cap d'aquelles situacions.

PARAULES DE PLUJA

-No –vaig dir-. No ho va fer.

Hi va haver un instant de silenci.

-Què està passant a la teva vida, per què ets aquí? –Va inquirir amb brusquedat.

-La meva feina no m'omple...

-Què més? –Em va interrompre abans no pogués acabar.

-Vaig dubtar i això em va fer perdre l'oportunitat amb la persona que estimava. Temps més tard vaig tornar a enamorar-me, però aquell encís mai no el vaig recuperar, i vaig perdre també aquell nou amor, probablement perquè el record del primer no em deixava estimar amb llibertat. Ara ja no sé...

-Què més?! Què més?! –El seu to es crispava.

-No ho sé.

-Què més?! Què més?! Què més?!

Em vaig quedar en blanc.

-Pensa, Eudald, has de fer-ho! Què més? Què posaria a la teva segona biografia?

Seguia en blanc, i mentre un tro proper emmascarava la veu de l'home, vaig percebre com tremolaven les parets del *Bolet del Pirineu*, mentre la tempesta s'intensificava de nou.

-No escric, no puc! –Vaig exclamar tancant els ulls, traient tota la ràbia acumulada del meu interior.

-Per què no pots? –Em va preguntar sense donar-me cap instant de treva.

-No ho sé, no ho sé!

-Per què? Rebel·la't! Rebel·lat vers tu mateix! Rebel·lat per tot allò que no has fet!

-No ho sé! Qui t'has cregut que ets?! No ho sé! –Vaig cridar.

L'home va quedar-se en repòs i jo no vaig aconseguir contenir la respiració agitada, mentre mirava unes faccions que no sé què volien de mi.

-Vés a descriure la tempesta –va ordenar-me, més apaivagat.

Em vaig posar a riure, era un riure nerviós, però allò era seriós. Crec que, en el fons, ja començava a conèixer-lo. Vaig apostar per fer-li cas. Amb l'anorac ben posat, vaig sortir a l'exterior. La pluja queia sobre meu sense cap pietat, i en pocs

PARAULES DE PLUJA

passos ja estava xop de cap a peus. Vaig observar el meu voltant, bo i contemplant el refugi, el seu contorn, vaig evocar tot el que havia llegit aquella matinada, vaig fixar-me en els arbres que m'envoltaven, en com es gronxaven amb el vent, vaig inspirar el fred que deixava la pluja amb cada gota gèlida, i em vaig perdre a les muntanyes els cims de les quals quedaven coberts per una boirina grisa. Vaig caminar entre bassals i vaig escoltar les tronades que s'escoltaven a pocs quilòmetres, i vaig deixar que els meus ulls es tanquessin amb les espurnes que brillaven al cel.

Uns minuts més tard vaig retornar al refugi i, tremolant, vaig pujar al pis de dalt per canviar-me de roba. Un cop recuperat, em vaig posar a escriure sense més dilació. Un sol paràgraf. Vaig tardar menys de deu minuts, era com si el dugués dins meu, disposat a sortir tan bon punt els meus dits entressin en contacte amb un llapis i li donessin l'ocasió.

Des de la seguretat de la meva cambra, veig com el fulgor dels llamps penetra la meva retina de manera intermitent, mentre es fa de nit entre el clam platejat de les gotes de pluja en caure. A fora, tot és misteri, neguit, incertesa entre ombres i tenebres que van i vénen procedents de l'obscuritat, com si un món ocult despertés de la seva letargia i ennegris tot allò que un dia hagués existit.

Vaig llegir-ho a l'home, de qui ràpidament vaig obtenir una resposta:

-Hi ha més esperit en el que has escrit ara. Ho has sentit, oi?

-Sí.

-Però pensa, ¿és el que has escrit el mateix que has sentit a fora?

Vaig dubtar i no vaig dir res.

-T'ho preguntaré d'una altra manera: ¿has sentit en la tempesta l'obscuritat que apareix en aquestes frases, o aquesta obscuritat prové de tu? Has...?

Aquest cop vaig ser jo qui no el va deixar acabar la frase. Per fi, vaig creure haver comprès el que aquell home tractava de comunicar-me des que havia arribat la tarda anterior. Sense temps per a descansar, vaig pujar corrents per les escales i vaig recollir el meu llapis, vaig tornar a baixar i vaig obrir la porta. En aquesta ocasió, si més no, vaig fer un cop d'ull dissimulat a l'home. No ho podria assegurar, però em

va semblar entreveure l'esbós d'un somriure en els seus llavis.

No m'importava mullar-me. Vaig avançar per la cortina d'aigua mirant al cel, vaig cridar perquè la meua veu superés el so d'un tro, vaig acariciar l'escorça dels arbres i vaig tombar-me sobre l'aigua entollada que s'acumulava sobre l'herba i la terra. Vaig riure'm dels meus records, els bons i els dolents, i en fer-ho vaig sentir-los tots com a propis, vaig pressentir l'energia dels anys que encara tenia per viure, de la força i la seguretat amb què es lluita pels somnis, vaig sentir que el meu cor batejava i encomanava al meu cos i la meua ànima amb l'esplendor suprem amb què un llampec s'expandeix pel firmament.

No vaig retornar al *Bolet del Pirineu* per a escriure un nou paràgraf, havia de plasmar les meves paraules de l'èxtasi en què em trobava. La clau radicava en una de les frases que m'havia proporcionat l'home, *no oblidis que el refugi no et curarà, et curarà sortir del refugi.*

Vaig sostenir amb fermesa el quadern i vaig preparar-me per a deixar portar els meus sentits al màxim, deixant el meu segell personal en el paràgraf.

Tan sols un cop vaig poder sentir la verdadera tempesta, cabdill i paradigma d'allò que roman ocult. Vaig compartir el seu imperi d'ombres i vaig parlar el llenguatge perdut dels trons, vaig contemplar horitzons d'autoritat i em va fascinar el silenci feridor del seu adveniment. D'ella recordo la supremacia d'aquell que, sense tenir veu, és defugit per tots, la soledat de qui espanta quan acaricia. I no obstant, va ser la tempesta qui, sumint-me en la foscor més infinita, em va esbossar en un llenç maragda un nou camí fet de paraules de pluja.

Esgotat però rient, vaig referir les meves anotacions a l'home. La seva expressió era ara més familiar, pausada, propera, i els seus ulls refulgien càlids com la flama de les espelmes que es consumien lentament.

-Bé, per fi ho has descobert –va somriure. Aquest cop sí vaig poder apreciar amb seguretat el moviment espontani dels seus llavis-. Però no et refiïs, Eudald, perquè examinar la tempesta des de la finestra és el més fàcil i temptador que et trobaràs.

-Et puc preguntar qui ets?

PARAULES DE PLUJA

-Encara no ho saps?

No vaig respondre.

-I què passa amb la resta de la meva situació?

-Has anat alguna vegada a un concert de Jazz? –Va preguntar-me.

-Sí -li vaig dir-, tot i que poques vegades.

-En general, el bon músic de jazz, pel seu nivell, podria tocar a qualsevol orquestra on se seguís una pauta preestablerta, però s'arrisca a improvisar, a deixar-se portar per unes emocions emmotllades a la seva tècnica, i la seva interpretació esdevé un esclat descomunal de sentiments traduïts en notes musicals. Les millors rimes d'un poeta neixen d'un amor turmentós que ell s'arrisca a viure. Necessita viure'l per a sentir-lo, i sentir-lo per a escriure'l. El mateix succeeix amb tot allò que ens proposem a la vida. Un treball, una parella, qualsevol objectiu..., tot segueix una mateixa lògica, un engranatge insondable que controla els fils del món. Si has entès que no es pot descriure la tempesta des d'una finestra, que cal enfrontar el risc d'una manera directa, la resta depèn de tu. Has fet bé de fer aquesta aturada en el camí, de romandre uns dies en el refugi, i no serà el darrer cop que ho necessitis, no serà el darrer cop que busquis una etapa a recer. Però sigui quina sigui la teva preocupació, és clar que dins del refugi no trobaràs el teu camí. No oblidis que...

-Sí, sé de què no m'haig de descuidar: que el refugi no em curarà, em curarà sortir del refugi.

L'home va riure amb estrèpit, felicitant-me, i jo vaig riure amb ell.

-I les biografies? Les has escrites tu? –Vaig interrogar-lo.

La seva expressió es va tornar seriosa de sobte.

-Mira la portada dels dos llibres.

Vaig anar a recollir-los, i en observar-los vaig adonar-me que ara ja tenien autor: Eudald Rendà i Bages, jo mateix. No obstant, les pàgines interiors estaven en blanc. Vaig mirar-lo amb rostre inquisidor.

-Tu n'ets l'autor, Eudald –em va dir-, perquè tu ets l'únic que coneix tan detalladament la teva vida. Ningú més no sap tant de tu –l'home va fer una pausa i em mirà fixament als ulls-. Els escriuràs tu mateix, els llibres, en el futur, en altres etapes en què voldràs recordar el que has après, en un altre període de permanència en el refugi. El teu refugi, que de tant en tant t'ajudarà a fer una pausa

aconsellable.

-T'entenc –vaig dir-. Ara me n'aniré.

-Sí, Eudald. Espero de tot cor que ara trobis el teu camí.

-Gràcies, gràcies per tot.

No m'havia adonat que fora del refugi ja no plovia. En comptes d'això, els brins d'herba marcaven un sender d'un verd brillant, i l'aroma de pastures mullades inundava el bosc i la vall. El sol ja despuntava. Vaig recollir el meu equipatge, vaig llevar el que restava de les espelmes, i em vaig aproximar a la porta. Subjectava els dos llibres sota el meu braç. Abans de partir, li vaig llançar una darrera pregunta:

-Qui ets?

-Eudald, tu tens totes les respostes –va contestar-me-, i la seva veu es dispersà fins a desaparèixer.

Vaig creuar la porta i vaig tancar-la rere meu. Vaig fer una última mirada al *Bolet del Pirineu* i em vaig encaminar cap a un nou destí, un que jo mateix em forjaria, un destí fet de paraules de pluja.

Em vaig fixar un darrer cop en les dues biografies abans de guardar-les a la motxilla. I vaig veure que a la primera, la de l'interior del refugi, hi havia un canvi. La figura de l'home ja no hi era, si és que en algun moment hi havia estat. En comptes de la seva imatge, penjat d'aquella mateixa paret, hi havia ara un mirall enorme.

ORGANYÀ

TERRA DE FRONTERA

Manel Figuera Abadal

Finalista

ORGANYÀ

A l'estiu de l'any 793 es va saber al comtat de Cerdanya que el llavors emir de Còrdova, Hisam I, havia enviat al Pirineu un poderós exèrcit dirigit pel general 'Abd al-Malik. Un cavaller nat a Olopte, de nom Otger, s'integrà en el contingent de tropes del comte Borrell. Pel coll de la Quillana i travessant el Capcir es van dirigir a Carcassona. Hisam estava enfurit contra els francs i els seus vassalls pirinencs perquè havien expulsat els alarbs de la serralada. 'Abd al-Malik havia saquejat els voltants de Girona, si bé no havia pogut entrar a la ciutat, i s'acostava perillosament a Narbona. El pànic s'havia estès per les planes de Septimània.

Les tropes franques i godes, comandades pel duc Guillem de Tolosa, presentaren brega als sarraïns a la riba del riu Orbieu. El que en principi fou una escaramussa es convertí en una batalla sagnant, amb pèrdues greus per les dues parts. El cavaller Otger, amb el comte Borrell i els seus homes, va lluitar al costat de l'exèrcit cristià. Després d'un llarg combat hagueren de recular cap al nord, cap als tossals emboscats de Cevenas, ja que els alarbs tàcticament els havien derrotat. Allà dalt, almenys, parapetats a les roques, es defensarien. Però 'Abd al-Malik, que temia nous atacs carolingis, decidí emprendre la retirada.

El que ni Otger ni Borrell no sabien ni s'esperaven és que aquella retirada seria terrible. En comptes de tornar a Còrdova per Barcelona, el general sarraí i els seus homes ho feren pels recentment creats comtats de Cerdanya i d'Urgell, on van cremar cases, robaren collites, saquejaren pobles i mataren tothom qui els resistia. No hi hagué cap indret cerdà o urgellenc que es lliurés de l'estrall causat per, de fet, aquell exèrcit fugitiu i ferit. Llívia i la Seu d'Urgell foren batudes, i la desolació va campar pels territoris que en depenien. Va ser una ventada sobtada, una onada violenta que ho arrasà tot, però que després va marxar.

En arribar a Llívia, gairebé destruïda, Otger galopà cap a Olopte. Va creuar el riu Querol i seguí cavalcant fins als encontorns del poble, que encara fumejava. Els seus dos germans i les seves famílies eren vius, s'havien pogut amagar als alzinars de la solana. La seva casa no era de les més malmeses, restava dempeus. Però la pèrdua que allí l'esperava canviaria el destí de la seva vida.

TERRA DE FRONTERA

—I Guisla? On és Guisla? —va preguntar als seus germans.

Silenci... Ella no hi era. Els sarraïns se l'havien enduta.

Déu, aquell sotrac...! Un calfred li recorregué l'espinada de baix a dalt. Ensems, una sensació d'ofec no el deixava respirar.

—Guisla! Guislaaaaaaa! Oh, no, Guisla!...

S'havien promès mútuament que al setembre es casarien. No podia ser cert, que l'haguessin segrestada.

—Guisla!...

I després de plorar-la, de buscar-la per la rodalia, d'abuixar els gossos per les envistes, sense èxit, prengué una determinació:

—Iré a cercar-la.

—Ets boig? —l'increpà Balasc, el germà gran—. Vés a saber on és i en quin harem para. Deu ser morta...

—No és morta!

—Doncs com si ho fos! Fora del Pirineu només hi ha morisma, allí no hi duraries ni un dia! No hi vagis!

Otger, però, estava decidit. Aquella mateixa tarda cavalcaria cap a la Seu i l'endemà continuaria Segre avall fins a les planures d'al-Andalus.

—Espera —l'aturà Bels, el germà mitjà—, i per què no ho fas per Berga i Casserres? És més segur i allí hi haurà qui t'ajudi.

Al vespre, entre udols de llops, Otger creuava el Pendís. L'obscuritat li ocultava el camí i va fermar les regnes del seu corser per alentir el pas. Les salvatgines devien córrer a prop. Aquella nit fosca, ni llunes ni estrelles la il·luminaven. Al fons de la vall contigua, prop del Llobregat, vorejant llogarets on sentia bordadissa de gossos, va prendre l'ample camí que el conduiria a Berga. El comte Borrell, a més de Ripoll, l'havia arravatada a l'Islam. Berga era aleshores un *pagus*, una demarcació reduïda que depenia de Cerdanya. I més a migdia, a la línia d'al-Andalus, s'estava fortificant Casserres i també Cardona, on hi havia un fort contingent de tropa i de clergues. El propòsit de Borrell era repoblar aquells territoris a migdia del Pirineu i obrir una via de pas pel Llobregat que l'acostés a Barcelona.

A mig matí, Otger, endormiscat però alhora ansiós, entrava a Casserres. Hi residia, a més de la host cristiana, una barreja de gots refugiats, de sarraïns renegats i de pirinencs rabassuts, aquests últims d'esguard greu i abillats amb roba de llana. Tots eren aventurers, mercenaris, saquejadors, molts gent proscrita. Alguns

TERRA DE FRONTERA

anaven amb les respectives famílies, però d'altres, amb rostres que no denotaven pas bons propòsits, tal vegada massa colpits pels estralls de la misèria, reflectien mirades garnees, emmalaltits per la febre de la llibertat sobtada. Aquells eren els primers homes, amb condicions especials, que gaudien del dret d'aprisió. Era la compensació pel risc d'ésser colons, d'estar constantment exposats a les incursions dels alarbs, sobretot en època de collites. I gaudien de privilegis, entre els quals la impunitat per haver comès crims o per haver fugit amb la muller d'un altre home.

A Casserres no li resultaria difícil, a Otger, d'unir-se a una colla per immiscir-se en territori d'al-Andalus. 'Abd al-Malik i la seva host no hi havien passat, per allí, ni tampoc per la conca del Llobregat. No obstant això, el vicari d'aquella vila, nomenat per Borrell, en devia saber alguna cosa. El cavaller d'Olopte el va anar a veure.

—És difícil esbrinar on és la vostra promesa —li va dir el vicari—. Tant podria ser a Lleida com a Balaguer, o a Calaf, Veciana, Guissona..., fins i tot a Barcelona o, per què no?, a Còrdova.

—I com puc saber-ho? —li demanà Otger.

L'home va arrufar el nas.

—Les dones joves que rapten els sarraïns solen engruixir l'harem d'algun cadí o valí —respongué el vicari—, però qui us diu que no és morta?

—I qui em diu que ho és? He de saber-ho, necessito saber-ho.

El vicari se'l mirà una estona, quasi amb ulls compassius. Es féu un silenci mentre cavil·lava. Finalment li digué:

—Des d'aquí o des de Cardona fem incursions de càstig en territori d'al-Andalus. En aquestes incursions se solen fer presoners. Demà en surt una cap al pla del Bages. El comte Borrell ha rebut l'encàrrec de Carlemany de repoblar-lo amb colons cristians i d'assegurar el camí cap a Barcelona.

L'endemà al matí feia molta calor. Era cap al final de l'agost. Un estol de cinc-cents homes, dels quals cent cavallers amb espases i quatre-cents infants amb destrals i llances, tot proveïts d'escuts, s'endinsà pels erms i els turons del Bages. Otger anava amb els cavallers. Recordà el que va viure en aquell humil llogaret envoltat de roures.

—Cremeu les cases!

—Incendieu els conreus!

—Emporteu-vos el bestiar!

—Feu que aquestes rates surtin del cau i mateu-les!

TERRA DE FRONTERA

—I els presoners degolleu-los!

Otger sols tenia al cap Guisla. Els seus ulls marrons i els seus cabells llisos, castanys... També hauria volgut esdevenir sord per no sentir aquells crits dels qui l'acompanyaven. Per fortuna no hi havia dones ni nens, en aquelles cases, només un grup reduït d'homes que es defensaren fins que van caure sense vida. Les llars d'aquell veïnat no sobrepassaven la quinzena. Poc va costar abraçar-les. En no gaire estona, les cobertes van quedar destruïdes i les minses parets, òrfenes de protecció. S'esmicolaren sobre els carrerons, replets de femta de cabra o d'ovella. “Que Déu ens perdoni! —va pensar Otger, tot i la seva fixació per cercar la seva promesa—. Estem fent el mateix que va fer ‘Abd al-Malik a Cerdanya.”

Pres el minso botí del lloc, la colla continuà cap al sud. Aquell mateix dia van saquejar dos llogarets més, i l'endemà quatre. Les fumeres que desprenien els focs van atènyer tanta altitud que de vegades ocultaven el sol. “Quina beneiteria, la que estem fent! Una bona manera de provocar el sentiment de revenja dels sarraïns.” Però la visió de Guisla l'enardia i ell mateix s'afegia a les escomeses. A l'últim poble, el més gran, hi havia gent indefensa. Pels voltants s'hi veia una ben treballada xarxa de sèquies que abastien d'aigua tots els regadius. Otger va veure com els qui l'acompanyaven no tenien compassió de ningú. Ai dels malaurats que no aconseguien fugir! Fou allí on un grup de set noies joves van caure presoneres. Proferien uns crits inintel·ligibles. Les van lligar i arrossegar per la força.

Otger va escoltar una veu greu, la d'un home ja vell que es defenia amb una espasa corba i que s'expressava en la llengua cristiana.

—Que Al·là us maleeixi, maleïts infidels!

El cavaller cerdà no es va poder estar de respondre-li:

—Vosaltres també segresteu dones!

—Mentiu! Nosaltres les alliberem de la vostra misèria! Nosaltres no els fem cap mal, a les dones cristianes, les tractem bé; però vosaltres convertiu les nostres en meretrius per als mercenaris!

No pogué continuar. La llança d'un infant li travessà el cor. Otger hauria volgut parlar amb ell, que li expliqués coses dels sarraïns, que l'orientés envers el camí que hauria de prendre per recuperar Guisla. Tot fou en va.

—Tornem a Casserres! —va cridar algú—. Ve la morisma!

Una polseguera força llunyana, a l'altra banda del Llobregat, en donava fe. Si no fugien la cavalleria enemiga els cauria a sobre. Els peons i les presoneres, protegits

pels cavallers, van tenir el temps suficient per escapolar-se d'aquella plana del Bages i arribar sans i estalvis a l'interior de Casserres.

Aquelles ràtzies, infructuoses per a Otger, es van perllongar fins ben entrada la tardor, fins a mitjan novembre. El cavaller s'esforçava a recordar el rostre de Guisla i els moments que hi havia viscut, que l'havia estimada. Revivia l'olor de la seva pell, la blanor dels seus llavis dibuixats, la dolçor de la seva veu càlida...

—Per què hem de fer això? —preguntà Otger en una ocasió al vicari—. En què m'ajudarà a trobar Guisla?

Mirant cap a algun punt inconcret de la cambra on s'hostatjava, el barbut vicari, meditabund, li va contestar:

—De vegades hem de dur a terme empreses enutjoses i absurdes, talment com aquestes. Un cop fetes, segueixen sent desenraonades, però en d'altres el fat ens fa veure que han resultat necessàries. El problema és que ens en cal esperar la resposta, la del nostre destí. Ara no és l'hora de fer-se preguntes ni de posar-se obstacles. Ja arribarà el moment de prendre decisions definitives.

794-796

Otger va passar l'hivern a Casserres. Com a cavaller del comte Borrell, col·laborà en les tasques d'emmurallament de la vila i no hi hagué dia que no s'entrenés amb les armes. Alt, fort i jove com era, bregat ja en un combat seriós contra la morisma, gaudia d'una confiança absoluta per part dels qui el comandaven, en especial del vicari. L'any següent va seguir participant en les ràtzies pel Bages, les quals cada vegada penetraven més cap al sud. Aquelles terres estaven sotmeses a les incursions dels cristians i dels islàmics, a més dels pillatges i robatoris de les colles de lladres, que tant podien ser d'una o d'altra creença, o probablement de cap. El cert, però, era que la host de Casserres, aquella mena d'exèrcit nodrit per una barreja de gots, de pirinencs i de morisma renegada, mercenaris amb afany de botí, a l'estiu va arribar a les portes i va entrar, sense resistència, a la ciutat de Manresa.

—Encara no disposem de prou homes per ocupar-la —comentà el vicari un vespre de les acaballes de l'estiu—, però si Borrell ens envia més gent ho farem.

TERRA DE FRONTERA

—Hem de repoblar el Bages com s'està fent a Osona —afegí un dels nobles de Casserres—. Vic és ara un baluard segur. Només així podrem defensar Manresa i obrir el camí cap a Barcelona.

La participació d'Otger en aquells debats era silenciosa. Pel seu cap corrien les remembrances de Guisla. Ella era el primer pensament en despertar-se i l'últim abans d'adormir-se. Quan feien presoners o n'hi arribaven, a Casserres, per mitjà d'altres escamots, els descrivia com era la noia i els preguntava si l'havien vista. Era una tasca estèril. La majoria no parlava la seva llengua, i els pocs que l'entenien li deien que no ho sabien. Un, més atrevit, li insinuà que el més possible era que pertanyés a l'harem d'algun home important de Còrdova, potser el del mateix emir.

—Iré a cercar-la a Còrdova —assegurava Otger.

—Si hi anéssiu, cavaller cristià com sou, no arribaríeu gaire més enllà de Manresa —li va respondre el vicari.

—Doncs què puc fer? Viure així és una tortura.

El vicari, abaixant els ulls, no sense una expressió compassiva, li va dir:

—Esteu fent el que heu de fer, amic meu. Estem obrint tots una via cap a Barcelona. Cada incursió nostra és una passa que us atansa a la vostra estimada. Però heu de saber esperar l'ocasió oportuna, que tard o d'hora acabarà arribant. El temps sempre duu la resposta.

L'afligit Otger no era feliç, no podia ser-ho. Per satisfer l'apetit s'havia allitat amb altres dones, amb meretrius i bagasses per als soldats de Casserres. Un cop consumat l'acte, les apartava amb ràbia i fàstic. A més, llavors li quedava el sentiment de culpa per haver estat infidel a Guisla. I després se li afegia el de gelosia sols de pensar que ella podria estar en els braços d'un altre home, qui sap si d'un guerrer fort com ell.

Una nit freda d'hivern li vingueren al cap unes paraules de Guisla:

—Otger, marxem a la frontera.

Estaven els dos abraçats en un prat vora el Segre. La lluna vella, silenciosa, els observava. Els seus cossos eren molls perquè s'havien banyat al riu, on havien jugat a acariciar-se i a estimar-se. Es ban besar als llavis per enèsim cop mentre reien, cridaven i sospiraven sense importar-los què els podria succeir a continuació. Els dos nus, corregueren a través dels prats.

—A la frontera?—va preguntar-li Otger.

TERRA DE FRONTERA

—Sí, a la frontera d'al-Andalus. Aquells territoris són lliures. Enmig d'aquestes muntanyes m'hi ofego.

—Allà hi tindriem risc de vida, hi viuríem amb neguit perquè seríem vulnerables als sarraïns o, pitjor, als lladres que hi corren, en aquella terra de ningú.

Ella insistia:

—Anem-nos-en, amor meu. Jo t'estimo i mai no et deixaré, t'ho prometo. Però marxem d'aquí.

—Guisla...

—Necessito fugir, vull viure en terres més càlides.

—Amb aquells perills?

—Què importa la mort si som lliures? És pitjor morir en vida. Fem-ho ara mateix, Otger, aquesta nit. No esperem que es faci de dia. Si agafem els cavalls, a migjorn podríem ser lluny, a la vora de la frontera.

El cavaller mogué el cap.

—No pot ser.

—Per què?

—Perquè em necessiten. El comte Borrell em necessita. Una expedició d'alarbs s'acosta a Girona i hem d'aturar-los, a Girona o més al nord, cap a Septimània.

La mirada d'ella, amb els ulls enrogits, fou de reprovació.

—Jo vull ser lliure i tu vols ser esclau de Borrell —li va deixar caure, trista i ofesa, negant amb el cap—. No m'estimes.

L'endemà Otger s'afegia a l'exèrcit de Borrell que es dirigiria a Narbona. Aquella nit va ser l'última que va veure Guisla. Quan va tornar de Septimània, els homes d'Abd al-Malik se l'havien emportada precisament cap a les terres càlides, cap als erms lleonats de migdia d'al-Andalus, on deien que el sol es ponía damunt d'un desert permanent d'ocres.

I així va passar aquell any, i el contigu. Fluxos constants de gent pirinenca, sobretot de Cerdanya, vingueren a Casserres. La d'Urgell ho féu a Cardona i la de Ripoll a Vic. A poc a poc els colons es van anar establint en aquells erms. Eren lliures, situació que havia desitjat Guisla, exposats, això sí, a qualsevol ràtzia sarraïna. A la tardor del 795 hi havia famílies cristianes vivint en llogarets a les envistes de Manresa, tantes que quasi l'encerclaven.

—Ha arribat l'hora d'ocupar la ciutat —digué el vicari als seus cavallers.

TERRA DE FRONTERA

Dos dies després, una petita guarnició permanent, comandada per Otger, s'hi va establir. El camí cap a Barcelona era ja una evidència. Amb l'aprisió, els colons, una vegada foragitats els alarbs, van quedar-se aquells camps sense amos per tal de cultivar-los i d'esdevenir-ne ells, els propietaris. Posteriorment haurien de demostrar-ho al comte, que se n'havien fet càrrec, i n'obtindrien una confirmació per tenir la terra en franc alou, de la qual sols haurien de pagar el delme. Atretes per aquest dret, el de l'aprisió, Manresa i els encontorns s'ompliren de camperols.

El 796, però, aquella nova situació es veuria amenaçada. Hisam, l'emir de Còrdova, sabedor de l'avenç cristià cap al sud del Pirineu, va enviar una expedició de càstig, aquesta dirigida pel general 'Abd al-Karim, germà d'Abd al-Malik. El seu propòsit era reconquerir aquells indrets i recaptar tributs dels nous colons. A l'estiu d'aquell any els emissaris van informar que la host musulmana s'acostava a Manresa. S'hauria d'entrar de nou en combat. Otger, en el silenci previ de la contesa imminent, notava com la sang li recorria a batzegades el cos.

Més avall del lloc on el Cardener tributava les aigües al Llobregat, al peu d'una muntanya escarpada que molts anomenaven Montserrat, hi va formar una barrera d'infants armats amb escut i llança, tots resguardats amb casc i cota de malla, imitant la formació que havia deturat tres anys abans la host d'Abd al-Malik a la riba del riu Orbieu. La filera resistí l'embat de la terrible cavalleria enemiga, que els va escometre, però amb les rodelles al davant i les piques fermament subjectades van abatre un a un els ferotges genets sarraïns. Més de la meitat van caure morts o malferits, traspassats per llances, picasses, coltells i espases. Dels restants, una bona part van ser fets presoners pel gruix de l'estol, capitanejat pel comte Borrell i pel vicari de Casserres. Els cavallers francs que els acompanyaven quasi no van combatre. Els peons sarraïns, esporuguits després del fracàs dels seus cavallers, amb el general i amb els pocs supervivents van fugir en direcció a Barcelona.

L'èxit militar d'aquella batalla va assegurar la colonització definitiva del Bages. La prioritat d'Otger, però, malgrat la victòria, era interrogar captius perquè li aportessin informació de Guisla. Per força algun d'aquells homes havia d'haver participat en la campanya de feia tres anys a Septimània i en els saqueigs de Cerdanya. Els va detallar com era Guisla: el físic, el rostre, els cabells, els ulls, la veu... Un infant d'origen berber que havia lluitat al costat de l'estol cristià li traduí les paraules. Alguns li van reconèixer que havien combatut a Septimània i que havien passat per Cerdanya, però no li saberen donar referències d'ella.

TERRA DE FRONTERA

—Raptada? —es preguntaven—. No, impossible —responien a continuació.

—M'esteu dient mentider? —exclamà Otger, desesperat.

Els presoners, però, no s'espantaren, fins i tot n'hi va haver que van dibuixar un lleu somriure amb els llavis.

—Cavaller cristià —digué, en la mateixa llengua d'Otger, un d'aquells presoners, un jove corpulent de cabells arrissats, d'ulls foscos amb mirada franca i de llavis gruixuts—, la vostra estimada no va ser raptada.

—Us rieu de mi? Sereu castigat per això! —l'amenaçà el cerdà.

—És veritat que nosaltres hem segrestat donzelles, però a canvi d'un rescat —li va assegurar—. Si així hagués estat, el vostre comte Borrell, per mitjà d'un emissari nostre, hauria rebut un missatge en què se li demanaria un preu pel rescat de les donzelles. Si aquest missatge no l'ha rebut és que no hi ha hagut cap segrest.

Otger va notar un calfred i una suor glaçada per tot el cos.

—Aleshores és morta? —li preguntà amb veu tremolosa.

—Em sap greu dir-vos que és el més probable —assentí el sarraí—. I si no és morta, si Al-là ha decidit mantenir-la amb vida, també lamento dir-vos el que ara us diré: ella roman amb el nostre poble per voluntat pròpia, perquè així ho ha volgut.

797-800

Otger no es va voler creure aquelles paraules tan colpidores, però tampoc no prengué represàlies contra aquell home, que semblava sincer. Al cap de pocs dies el va deixar de veure, a ell i els qui l'acompanyaven, en un intercanvi entre soldats islàmics i colons cristians. Les pupil·les negres del guerrer sarraí se li van clavar com dues fletxes enverinades quan el va mirar per últim cop, tot i que aquell esguard no era d'odi, sinó més aviat d'agraïment barrejat amb llàstima.

Fixant la vista cap a Montserrat, el cavaller cerdà es passà llargues tardes recordant Guisla. I a mesura que el temps transcorria, recordava algun dia especial que també l'havia recordada, i més endavant aquell darrer dia es convertiria en un nou dia per recordar-la. Fou així com el record esdevingué record del record. El que havia viscut ell amb la seva estimada s'assemblava ja més a un somni volàtil, fugisser, a un miratge fonedís.

TERRA DE FRONTERA

A mesura que passaven els mesos següents de tardor, d'hivern i de primavera, l'oblit començà a esborrar remembrances, les quals s'esberlaven com efígies velles. Els fets se li confonien, els colors se li barrejaven. I va arribar un matí que tingué por d'oblidar per sempre les faccions d'ella. Tant que les havia descrites! Tants adjectius que havia buscat per detallar com era! Però els qualificatius se li van transformar en maquillatges que ja la desfiguraven.

Després d'aquells anys d'absència potser havia de ser aquest, el seu record: nous fragments i pinzellades damunt d'aquella terra batuda pel sol. I amb aquells colors la feia viure dins seu. I aprengué a viure amb l'enyor. Li va arribar a fer por rebre notícies de Guisla, d'assabentar-se del que tant havia demanat. Preferia no sacsejar aquell silenci i seguir gaudint d'ella en la distància. La calma de la incertesa era preferible al dolor de l'adéu.

Però no hi ha camí que vagi enrere, i l'any següent, el 797, uns fets aportaren nous matisos que a poc a poc van anar esquinçant les enyorances. Carlemany havia encarregat al seu fill Lluís el Piadós, aleshores rei d'Aquitània des de la cort de Tolosa, i al duc Guillem, que la governava de fet, la missió d'empènyer la frontera cap a migjorn. Una enorme tenalla s'estava atansant a Barcelona.

Tanmateix, aquell mateix any moria a Còrdova l'emir Hisam I i el succeïa el seu fill al-Hakam I, que ben aviat es va veure envoltat de conspiradors. Els seus oncles foren els primers que van intentar destronar-lo, per la qual cosa demanaren ajut al rei franc a canvi de vassallatge. Però Carlemany, que uns anys abans havia tingut una experiència semblant i nefasta a Saragossa i a Roncesvalls, no se'n refià.

Poc després, algú de nom Sa'dun al-Ru'ayni, aprofitant la confusió, es nomenaria ell mateix valí de Barcelona i a l'abril d'aquell any viatjaria a la cort d'Aquisgrà per sol·licitar suport a Carlemany a fi de lluitar contra l'emirat de Còrdova. També en aquest cas el nou cap de la ciutat li prometé submissió. I alhora, altres valís, com el d'Osca i el de Saragossa, es van revoltar contra al-Hakam I.

Davant d'aquesta nova situació clarament favorable als cristians, Lluís el Piadós encomanà al comte Borrell la missió de colonitzar més terres, tant des de Vic com des de Manresa, fins a les envistes de Barcelona. Calia fer-ho abans de tenallar Barcelona per tal d'assegurar el proveïment de les tropes que es dirigirien a la ciutat o, en cas de sort adversa, per a una possible retirada cap al Pirineu.

Així va ser com Otger i els seus homes s'anaren desplaçant cap al sud. Llobregat avall, deixant a la seva dreta la magnífica muntanya de Montserrat, es van endinsar

TERRA DE FRONTERA

en una altra plana. La tàctica emprada fou la mateixa que al Bages: incursió i saqueig, ocupació i colonització i afermar la línia del Llobregat. A ponent del riu s'hi estenien altres planes fèrtils. El comte Borrell en persona li havia ordenat que de moment no s'hi aventurés, que primer calia ocupar les terres a llevant, a l'abast dels reforços, si calia sol·licitar-los, que poguessin arribar d'Osona.

Les ràtzies i les bregues constants amb els sarraïns convertiren Otger en un gran guerrer, temut pels seus enemics i estimat pels qui l'acompanyaven. Però temut no volia dir pas cruel i terrible: era condescendent amb els presoners, respectuós amb els seus costums i creences. Aquesta conducta li valgué el reconeixement dels adversaris. D'altra banda, quan ell comandava les incursions permetia els saquejos, perquè d'això en vivien els mercenaris, però si ell hi era present, en la presa dels pobles, no consentia que cap persona hi fos maltractada ni cap dona ultratjada.

—Vull aquest poble, no un bany de sang —ordenava als seus homes.

“Vull trobar Guisla —es deia per a ell mateix—. No pararé fins que la trobi.”

Un dia d'abril del 798, de camí cap a la plana prèvia a la de Barcelona, es va enfilar a un turó pelat, calb de dalt, des del qual contemplà al nord, en la llunyania, la llarga serralada del Pirineu, de la qual provenia. Cinc anys feia, gairebé, que n'havia marxat. Era blanca, plena de neu. I cap a migdia, aquell pla, una petita serra emboscada i un gran mirall blau.

—És el mar, senyor —li va dir un dels clergues que anava amb la tropa.

El mar... I entre aquella serra i el mar, Barcelona. De sobte li va venir un esglai que el féu tremolar. Per uns instants li semblà veure el rostre de Guisla. La cabellera llisa i llarga, els ulls grossos, vius, amb les pestanyes marcades... L'expressió d'aquella faç arrodonida, de pell emmorenida i nas xato, amb barbeta camussa, li va tornar. Fins i tot va arribar a assaborir, tancant els ulls, els llavis de la seva estimada, el mutu diàleg de pells.

“Guisla...”

Van passar més dies. Les tardes es confonien. Els sospirs d'ell queien amb les fulles mortes. Retenia Guisla en altres records dels records. Però, alhora, l'absència d'ella va ajudar-lo a viure. Mentre no la tenia la somiava; potser si l'hagués tinguda l'hauria soferta. “El passat és cruel: quan es vol retenir s'esmuny i quan se'n defuig ens atrapa. En som captius.” El riu, inexorable, anava cap a la plana. La visió d'ella, una barca a la deriva enmig de la mar.

TERRA DE FRONTERA

Transcorregut l'any següent, a mitjan 800 la conquesta de Barcelona era ja pròxima. El papa Lleó III va nomenar emperador Carlemany i el regne franc esdevingué un imperi. L'exèrcit que havia de preparar el setge a la ciutat es dividí en tres cossos: un de reserva, comandat pel rei Lluís el Piadós, que es va esperar al Rosselló; un altre de dirigit pel comte Rostany de Girona, que bloquejà Barcelona, i un de tercer que fou conduït pel duc Guillem de Tolosa i pel comte Ademar de Narbona, el qual vigilà les terres de més enllà del Llobregat en previsió d'un atac que vingués de Còrdova. El comte Borrell, amb totes les seves forces, formava part d'aquesta branca, en la qual combatria Otger.

A l'agost del 800 hom esperava que la presa de la ciutat fos cosa de dies, com a molt de setmanes. Però al-Hakam, en un intent de trencar el setge, va enviar un exèrcit ben preparat a Saragossa. Va ser descobert per alarbs contraris al califat de Còrdova a la plana de Lleida i la notícia va córrer fins a Barcelona. No obstant això, aquella ofensiva alentiria la presa de la ciutat.

—Otger, et necessito per aturar aquest exèrcit —li va dir el comte Borrell.

Creuaren el Llobregat a gual i s'acostaren a la muntanya de Montserrat pel caient de migdia. Travessaren camps nodrits d'aigua per una ben treballada xarxa de recs i de sèquies. Eren un estol de prop de cinc mil homes, barreja de pirinencs, de gots, de francs, de monjos armats amb garrots i també de sarraïns que lluitaven al bàndol cristià. No tots eren renegats: aquell cop n'hi havia de dissidents d'al-Hakam, la majoria berbers. Gràcies a aquells rebels es va presentar batalla a la perpetrada host que venia de Saragossa.

Als erms entre alzinars del peu de Montserrat hi tingué lloc el combat, que fou molt dur i cruent. Com al riu Orbieu i com a prop de Manresa, una filera d'infants proveïts amb llargues llances va disposar-se a aturar l'experta cavalleria enemiga, però els destres arquers sarraïns van disparar una pluja de fletxes que van causar estralls en les línies cristianes. Els morts i els ferits es comptaren per centenars.

—Els escuts, ajupiu-vos i utilitzeu-los! —cridava Borrell.

La segona salva de fletxes, alertats ja els peons, no fou tan mortífera com la primera. Amb tot, sense demorar més temps, els àgils genets sarraïns van atacar amb contundència. I una vegada més les piques de la infanteria van penetrar en les cotes de malla dels adversaris amb l'objectiu de nafrar-los. Les seves baixes foren superiors. Arribà el moment de la cavalleria cristiana, que va destrossar les ales enemigues i s'acarnissà especialment amb els arquers.

TERRA DE FRONTERA

—Que no en quedi ni un, d'aqueixos fletxers! —exclamava Borrell.

Delmats els genets i els arquers, la desorganització entre els alarbs fou total. Els infants de Borrell, amb llances i picasses, traspassaven un a un els de l'altre bàndol. La batalla estava decidida. Molts sarraïns deixaren les armes a terra i es rendiren. D'altres seguiren lluitant amb valor en diversos focus de resistència. El comte cerdà dirigí Otger cap a un d'aquests focus, el més apartat, el que presentava més brega. El cavaller, amb coratge, es va plantar al mig dels qui es defenien. Però tingué un greu contratemps: una fletxa es va clavar al coll del corser que muntava i el ferí mortalment.

Caigut del cavall, Otger s'obrí pas a cops de glavi. Encegat per la lluita, els crits del combat i la set de victòria, sense importar-li el possible òbit, va tallar el coll d'un peó enemic i va partir el cap d'un altre, tot i el casc que el protegia. A un tercer li va foradar la cota de malla per clavar-li el coltell a l'estómac. N'hi havia molts, molts, d'adversaris. On eren els seus companys? I mentre s'ho preguntava va sentir un cop molt fort al cap, tant que va perdre els sentits. El terra li va pujar fins als ulls, semioberts, i notà com la remor del combat s'allunyava. L'última imatge que en va veure fou la d'un sarraí aturant-ne d'altres i vociferant en una llengua que no entenia.

Quan es despertà jeia en un llit que es trobava en una gran habitació blanca i lluminosa, amb força finestres, custodiada per dos soldats islàmics armats fins a les dents i amb cara de pocs amics. La cambra era perfumada, adornada amb flors de diversos colors, i a l'exterior s'hi endevinava un pati enjardinat. També s'hi escoltava la música composta per l'aigua d'alguna font que distribuïa aquest líquid tan preuat pels alarbs per tots els racons del recinte. Otger tenia un fort mal de cap, produït sens dubte per la ferida, grossa però per sort poc fonda, que havia rebut en combat. De seguida es féu càrrec que era captiu.

—Sigueu benvingut a casa meva —va sentir al seu darrere.

Era una veu profunda, segurament la d'un home ja entrat en anys. Li parlava amb calma i ponderació, amb amabilitat, com si li respectés el rang militar malgrat que es tractés d'un adversari.

—On sóc? —va preguntar Otger.

—Tranquil·litzeu-vos, en bones mans —li respongué aquella veu. Això no obstant, li aclarí:— En bones mans, sí, sempre que us porteu bé i que no intenteu escapar-vos d'aquí. No deixeu de ser un presoner.

TERRA DE FRONTERA

Ho va entendre. Llavors oí unes passes a la seva dreta i va descobrir qui li parlava. Es tractava d'un home prim i nerviüt que de jove devia haver estat vigorós. Anava vestit amb roba pròpia dels berbers, amb una llarga túnica grisa que li arribava fins a les avarques dels peus. Els seus ulls eren marrons foscos i la seva mirada denotava bondat i comprensió.

—Segur que estic en bones mans? —mig bromejà el cavaller cerdà.

Els dos van riure.

—Em dic al-Buhari i sou a la meva casa de Calaf —li va explicar aquell home en la mateixa llengua que ell—. Si no en fugiu no us cal témer res. Com us podeu imaginar, estem esperant un intercanvi de presoners per al vostre alliberament.

—Una tàctica noble i negociadora que a mi em va salvar la pell a Manresa gràcies a vós —va escoltar llavors a l'esquerra per boca d'un altre home, aquest jove.

Otger es va girar i el va reconèixer. Es tractava del darrer presoner que havia interrogat a Manresa. El seu rostre era d'agraïment.

—Em dic Husayn i aquest home amb qui heu parlat és el meu pare.

A continuació sentí una tercera veu, aquesta de dona:

—I jo em dic Saida i sóc la seva germana. Us he cuidat durant el dia sencer que heu estat dormint en aquest llit.

Es va fixar en aquella noia. Ella ja ho havia fet amb ell. Els seus ulls eren ametllats, grossos, expressius, d'un negre quasi ostentós. Les celles i les pestanyes, negres també i piloses, ben cuidades. El nas, aguilenc, i la boca, de llavis polposos. La barbata era pronunciada, com els pòmuls, marcats, i la faç ovalada, simètrica. Duia recollida en cuetes una cabellera llarga, ondulada i negra com l'atzabeja, sota un gros turbant de seda igualment negre. Un front suau li embellia més el semblant, de clares faccions berbers, amb una pell morena i endolcida pels perfums que duia. Més aviat alta, se la veia forta, decidida, valenta. Portava un vestit negre, molt fi, en què se li apreciaven les corbes sinuoses del cos. Envoltava aquest vestit una franja de color blau clar i li protegien els peus dues sabetilles vermelles de punta quadrada, ricament brodades.

Els dies que Otger va passar a Calaf, ocupada pels berbers que provenien de les aspres muntanyes de l'Atles, al nord de l'Àfrica, des de feia quasi vuitanta anys, van ser plàcids. Sabia que era un pres, que no podia sortir més enllà dels murs d'aquella casa gran i espaiosa, però esdevingué un repòs físic i espiritual per a un guerrer abnegat com ell.

TERRA DE FRONTERA

Un dia d'octubre va explicar a al-Buhari de quin lloc era, ell, i perquè n'havia marxat. També li contà les peripècies que havia viscut, les batalles i d'una manera especial els records que servava de Guisla. Pensatiu, el pare de Saida, transcorregut un llarg silenci, li va dir amb veu agradable:

—Hi ha coses evidents, impossibles de veure, perquè són la font dels esdeveniments, de les coses que ens succeeixen i que ens toca viure.

Otger no l'acabava d'entendre.

—Els pensaments, les emocions i el que capten els nostres sentits passen pel nostre esperit i basteixen allò que podem incorporar a les nostres percepcions. Amb això us vull dir que no és casualitat que sigueu a casa meva. No existeixen les casualitats. Al·là és gran. Ell us ha conduït fins aquí i ell us guiarà fins al vostre destí.

—M'esteu dient que sabeu on és Guisla? —li preguntà angoixat.

—Tot està en moviment, fins i tot una roca clavada a terra. Us heu desarmat de Cerdanya per cercar un horitzó, però el que realment importa no és aquest horitzó, sinó el camí que heu hagut de recórrer i que tard o d'hora us hi acabarà portant. Heu d'estar preparat. Us caldrà ser més fort que mai.

—Preparat?

—Sí, perquè en realitat els horitzons no existeixen; són volàtils, esmunyedissos, ens defugen. Heu d'estar preparat per encaixar la veritat, i aquesta preparació ha de ser fruit del que heu après al llarg del camí. Somieu a retrobar Guisla. La funció dels somnis és motivar per a la lluita. Fer realitat un somni requereix una força enorme, mes per a això cal estar ben centrat i gaudir d'un especial sentit de l'equilibri. Heu d'assossegat l'esperit i examinar el vostre interior. No es pot fugir del que es porta a dintre.

Otger, al cap d'unes setmanes, va sortir de la casa d'al-Buhari i va passejar, acompanyat tothora de Saida, ella impecablement vestida, pels carrers de Calaf. Entre els dos havia brotat un sentiment que no s'havien declarat però que preludia l'amor. Aquella vila era pròspera i rica, amb carrers nets i regats per canalons que duien permanentment aigua, res en comparació a la brutícia, als fems i a les immundícies dels pobles del territori cristià. Hi havia metges, notaris, escriptors, mercaders, mestres, jardiniers, arquitectes, paletes, teixidors, paraires, enginyers que dissenyaven més canals al llarg i ample d'aquells camps que havien estat erms, pagesos que els utilitzaven i que treballaven als regadius, pastors amb ramats

TERRA DE FRONTERA

d'ovelles i de cabres... Fins i tot hi havia famílies godes i altres de jueves que eren respectades.

—Otger, Guisla és viva i el seu nom actual és Aisa —li va explicar Husayn un dia de mitjan desembre—. El seu marit es diu Nur al-din. Els dos s'estan a Barcelona.

Husayn i Otger es tenien confiança i es consideraven ja bons amics.

—Com ho has sabut? —l'interrogà el cavaller cerdà prement-li les espatlles.

—Em vas deixar consternat, a Manresa, i durant aquests anys l'he estada cercant. A Barcelona hi tenim espies, col·laboradors, gent de confiança. Nur al-din participà en la batalla del riu Orbieu i fou ell qui es va emportar la teva dona.

—El molt...!

—Tranquil·litza't. Mira-t'ho amb serenitat. Pensa realment què és el que vols. Si has d'anar a Barcelona vés-hi aviat, no trigarà a caure en mans cristianes, però no et deixis portar per la ira. Per si et serveix d'alguna cosa, sàpigues que Aisa és l'única dona de Nur al-din, no en té cap altra. Aisa, o Guisla, no es troba en cap harem.

No li caldria esperar, doncs, cap intercanvi de presos.

—Demà una escorta et guiarà a un gual del Llobregat —li va assegurar Husayn—. Una guàrdia d'aguerrits berbers hi vigila les incursions cristianes. Des d'allà podràs galopar fins a Barcelona, que considerem perduda. Et donarem el nostre millor cavall.

Aquella nit freda i boirosa Otger estava impacient i no podia conciliar el son. El neguit l'atribolava, tot i que alhora reconeixia que aquella marrada del seu camí fins a Calaf havia estat necessària. De sobte va oir com s'obria la porta de la seva cambra i com una ombra fosca, vestida amb una túnica llarga fins als turmells, hi entrava en silenci. Quan l'ombra es plantà davant seu, la túnica va anar lliscant lentament pel cos que l'havia abillat fins que va quedar estesa als seus peus.

—Saida —va murmurar Otger.

Nua del tot, amb els cabells deixats anar, es ficà al llit i s'abrigallà amb la flassada.

—T'estimo —li va xiuxiuejar a cau d'orella—. Sé que t'estimo des del dia que vas entrar en aquesta casa. Vull ser teva.

Es rebolcaren damunt del llit, s'entortolligaren amb els llençols i els dos joves, ansiosos d'amor, es van unir en una abraçada càlida. Seguint el ritme de la possessió corporal, es van acariciar amb passió el rostre, el coll, els pits amb els mugrons erectes, les natges, els malucs, les cames arronsades i entrecreuades... El diàleg de pells i de petons es va allargar eternament. Quan es besaven, tant ell om

ella s'hi perdien, en aquells llavis ardents i delerosos. I després de cada èxtasi carnal mutu els venia més i més desig, i aquell anhel pogué més que els pensaments d'Otger, fins al punt que passaren al costat de l'oblit, almenys aquella nit.

Abraonats, extenuats pel llarg joc, van respirar profundament.

—T'estimo —li va tornar a dir ella, en veu molt baixa i amb expressió dolça.

Ell, aleshores, mogué el cap.

—I jo a tu..., però he d'anar a Barcelona.

—Ho sé —li va respondre, resignada—. No et desviaré del camí, però d'ara endavant el vull seguir amb tu.

—Què dius? Que no veus que és massa perillós?

—Anem-nos-en, amor meu. Jo t'estimo i mai no et deixaré, t'ho prometo. Però marxem d'aquí.

—Saida...

—Necessito fugir amb tu, vull viure amb tu, sempre amb tu. Aquesta casa és una presó que m'ofega.

Aquella batalla prèvia a la captivitat d'Otger a Calaf, tot i que ell havia caigut presoner dels musulmans, havia estat victoriosa per a les forces cristianes. Els homes que la sobrevisqueren, els vencedors, entre els quals el comte Borrell, van reforçar l'estol del comte Rostany de Girona, el qual tenia moltes dificultats en l'execució del setge, que va durar tot l'hivern. Otger s'hi va incorporar, a aquell estol, pels volts de Nadal, amb l'alegria consegüent de Borrell i de tots els qui apreciaven el valent cavaller d'Olopte.

Enfront de Barcelona, enfosquida pels fums que eixien dels focs interiors, els pedrers dels assetjadors no en podien abatre les fermes muralles romanes. Tanmateix, els barcelonesos, emparats rere els murs, no combatien, tal vegada confiats en l'arribada d'alguna host de l'emir de Còrdova. Potser no sabien que aquest exèrcit havia estat vençut i que a l'altra riba del Llobregat hom la veia perduda, la ciutat. Però de moment els ginys de guerra no podien obrir-hi cap bretxa i els ariets eren ineficaços davant la solidesa dels diversos portals. Encara que tot era qüestió de temps. Sa'dun al-Ru'ayni i els seus no disposaven de cap mena de

TERRA DE FRONTERA

proveïment, ni tan sols per mar, per la qual cosa la població, afeblida per la fam, hauria de capitular.

Mentre transcorrien els mesos d'hivern, Otger cada dia pensava en la filla d'al-Buhari, Saida, la bella noia berber que havia deixat a Calaf, però la necessitat d'entrar a Barcelona i de trobar-hi Guisla l'empenyia. Aquella obligació que s'imposava a ell mateix era més forta, no hauria pogut viure en pau si no l'hagués portada a cap. I llavors Guisla ja era molt a prop.

L'heroïcitat dels veïns de Barcelona fou proverbial. Per més que se'ls castigava amb les catapultes, seguien resistint. Cap al final de l'hivern, alguns combatents, desesperats, es llançaren des de dalt les muralles. Sa'dun els havia prohibit la rendició. Cada vegada amb més quantitat s'oïren crits i plors de turment, i fins i tot veus a favor de Carlemany. Amb l'inici de la primavera aquells actes es van multiplicar. Informat el rei Lluís, es presentà a les portes de la ciutat amb el seu grup, gens fatigat, intacte. Ell hi dirigiria l'atac definitiu, ja que aleshores en calia la rendició al més aviat possible per mor de noves tropes que poguessin venir de Còrdova.

Al començament de l'abril d'aquell 801 els assalts augmentaren i, òbviament, els caiguts en combat tant d'un costat com de l'altre. Els ginys llançaven més roques. Les torres de fusta, equipades amb arquers destres, batien les posicions defensives. Els infants cristians s'endugueren la pitjor part, colpits a les escales pels rocs llançats des de dalt o per fletxes. Els cavallers, en canvi, entre els quals Otger, es limitaren a contemplar l'escomesa i a esperar que els ariets clivellessin per fi les portalades, cosa que no aconseguien. Tot i això, en el transcurs d'aquelles escomeses molts caps musulmans hi van perdre la vida i l'atribolament continuava entre la gent de Barcelona, més castigada per la fam i les malalties.

Una nit del mateix mes, Sa'dun va intentar escapar-se de la ciutat, però un escamot de vint cavallers comandat per Otger l'encalçà i el féu presoner a poca distància dels murs.

—Digueu-me on viuen Nur al-din i la seva muller Aisa! —li exigí Otger tot seguit.

Un nou valí, de nom Hamur, el substituï, si bé va exercir el càrrec pocs dies. El Dissabte Sant, sota la pluja, es va sentir una gran cridòria i gemecs d'agonia que provenien de la ciutat. Un grup de gots s'hi havia revoltat i lluitava ferotgement contra els soldats islàmics, reduïts per les forces cristianes. De manera gradual, la guàrdia sarraïna va anar caient, nafrats els seus homes pels ganivets dels revoltats, més

TERRA DE FRONTERA

nombrosos. A la tarda, aquells gots obriren les portes de la ciutat i van entregar Hamur al rei Lluís. La guarnició es va rendir. El setge s'havia acabat.

Otger, cavalcant pels carrerons ombrívols, humits i míseros de Barcelona, es va dirigir a una casa, de la qual sortiren corrents un home i una dona. Ell duia un escut i empenyia dos nens agafats de les mans, un d'uns sis anys i un altre d'uns tres, i ella portava un nadó als braços.

—Veni amb mi! —els cridà d'immediat.

Els dos es giraren i la cara d'ella, amb la boca oberta, va ser d'esglai.

—Otger! —va cridar.

El seu marit deixà anar els nens, es va plantar davant d'ella i brandà la seva espasa corba.

—Assereneu-vos, Nur al-din, no vinc a batre'm amb vós ni m'ha mogut fins aquí cap desig de revenja —li va dir a l'instant—. El que heu de fer és seguir-me. Si veniu amb mi us conduiré a un lloc segur.

—Otger... —féu llavors ella—, t'he d'explicar...

—Ara no m'has d'explicar res, estimada Aisa —li respongué—. He après molt durant aquests anys. Potser algun dia en podrem parlar, però no en aquest moment. Agafeu els vostres fills i seguiu-me, de pressa!

Fent-los passar per presoners, els soldats cristians no els causaren cap dany.

—Necessito els vostres cavalls —va demanar Otger a tres homes de la seva confiança—. Demà us els tornaré.

Cavalcaren de nit, plovent, fins al gual del Llobregat, que van travessar. A l'altra riba un grup de deu cavallers els va encerclar, per la qual cosa ell i Nur al-din van prémer el pom de les seves espases. No els va caldre desembeinar-les.

—Sóc jo, Otger —li va dir, rialler, un d'aquells homes—. Sóc Husayn.

Aisa, Nur al-din i els seus fills estaven salvats. Podien desmuntar dels cavalls.

—Els nostres espies ens van informar de l'intent de fugida de Sa'dun i un d'ells, que no has vist, t'ha seguit fins aquí —li explicà Husayn—. T'hi estàvem esperant.

Enmig de la negror de la nit, Otger va abraçar Aisa i Nur al-din. La foscor li amagà les llàgrimes d'emoció. Ella també plorava.

—Valerós cavaller cristià —digué llavors Nur al-din—, tota la meua vida us estaré en deute. Si alguna vegada ens trobem espero que sigui en moment de treva, i si ha de ser al camp de batalla, que aquest blasó que us lliuro, que ha estat meu però que a partir d'avui serà vostre, em permeti reconèixer-vos. Que Al·là sigui amb vós!

TERRA DE FRONTERA

—Que Déu us acompanyi a vós i la vostra família! —li respongué Otger mentre li entregava també el seu escut d'armes.

Però quan agafà per les regnes els tres corsers que li havien deixat i es disposava a muntar el seu, Husayn, bromista, li féu:

—Un moment, “valerós cavaller cristià”. Has oblidat que teníem pendent un intercanvi de presos? No només Al-là serà “amb vós”.

I sense donar-li temps a pensar en res més, va aparèixer un darrer cavaller vestit amb una llarga capa burella. Quan se'n va tirar enrere la caputxa, una cabellera negra com l'atzabeja, ondulada, deixada anar, envoltà una faç que prou coneixia.

—Saida! —va exclamar, sorprès.

Ella va baixar del cavall i els dos s'abraçaren.

—Saida...

—No m'has d'explicar res, amor meu. T'entenc, jo hauria fet el mateix en el teu lloc. Però... no puc viure sense tu. T'hauria anat a buscar a la fi del món.

—Uuuuh! —féu Husayn sense deixar de fer broma. I després afegí:— Amic meu, si t'estàs amb la meva germaneta no hi haurà mai més pau per a tu.

Havia deixat de ploure. Una escletxa entre els núvols va permetre que un raig tènue de lluna il·luminés la noia mentre, dalt del cavall, creuava les aigües del Llobregat. Sota la capa se li endevinaven les cames, belles i rectes, amb corbes delicades i amb els panxells blans reposant a banda i banda de l'animal que muntava, alhora que la cabellera atzabeja li voleiava amb l'aire nocturn.

—Saida, no et puc prometre una vida plàcida. Ignoro quin destí ens espera.

—Què importa la mort si som lliures? És pitjor morir en vida.

A partir del 801 la vida del cavaller Otger i la de Saida es van diluir en aquella terra de frontera situada entre els primers comtats catalans i el vast emirat de Còrdova. Potser es beneficiaren d'alguna aprisió o, el més probable, es van integrar en la petita noblesa de l'època. Durant uns quants anys hi hagué conflictes armats amb els sarraïns i problemes provocats pels mateixos colonitzadors. La vida no hi va ser fàcil, atès el risc constant de ràtzies, saquejos i robatoris. Però també hi va haver períodes de treves signades per comtes i per emirs en què s'estabilitzà la Marca Hispànica, la qual va fixar el terme de l'imperi carolingi a migdia. Aquell límit al sud del Pirineu i al llarg dels rius Cardener i Llobregat va perdurar fins a la darrereria del segle IX, i s'hi van establir comunitats de gent audaç, esforçada, lliure, no sotmesa encara a cap senyor feudal.